2025/1451

16.7.2025

DECYZJA RADY (WPZiB) 2025/1451

z dnia 15 lipca 2025 r.

w sprawie wspierania wysiłków na rzecz zapobiegania nielegalnemu rozprzestrzenianiu broni strzeleckiej i lekkiej (BSiL) i amunicji oraz nielegalnemu handlowi nimi, a także zwalczania tych zjawisk, oraz ich skutkom w Amerykach – faza III

RADA UNII EUROPEJSKIEJ,

uwzględniając Traktat o Unii Europejskiej, w szczególności jego art. 28 ust. 1 i art. 31 ust. 1,

uwzględniając wniosek Wysokiego Przedstawiciela Unii do Spraw Zagranicznych i Polityki Bezpieczeństwa,

a także mając na uwadze, co następuje:

(1) W strategii UE z 2018 r. na rzecz zwalczania nielegalnej broni palnej, broni strzeleckiej i lekkiej (BSiL) oraz amunicji do tych rodzajów broni, zatytułowanej „Zabezpieczenie broni, ochrona obywateli" (zwanej dalej „strategią UE dotyczącą BSiL"), określono wytyczne działań Unii w dziedzinie broni strzeleckiej i lekkiej.

(2) Na szczeblu regionalnym strategia UE dotycząca BSiL zobowiązuje Unię i jej państwa członkowskie do zapewnienia wsparcia innym państwom w poprawie zarządzania zapasami i zwiększeniu ich bezpieczeństwa poprzez wzmocnienie krajowych ram prawnych i administracyjnych oraz wzmocnienie instytucji, które regulują legalne dostawy i zarządzanie zapasami BSiL i amunicji na potrzeby obronności i bezpieczeństwa.

(3) W strategii UE dotyczącej BSiL odnotowano, że Unia przeanalizuje możliwości synergii z zainteresowanymi państwami i organizacjami regionalnymi w Amerykach, aby zmniejszyć nielegalne rozprzestrzenianie BSiL i nielegalny handel tego rodzaju bronią, a także aby zmniejszyć przemoc zbrojną i aktywność przestępczą.

(4) Organizacja Państw Amerykańskich (OPA) jest sekretariatem Międzyamerykańskiej konwencji przeciwko nielegalnemu wytwarzaniu broni palnej, amunicji, materiałów wybuchowych i innych powiązanych materiałów oraz nielegalnemu handlowi nimi (CIFTA), a także koordynuje i wdraża regionalne inicjatywy na rzecz zwalczania nielegalnej BSiL w Amerykach.

(5) Unia wcześniej popierała OPA na mocy decyzji Rady (WPZiB) 2018/2010 ([1]) i decyzji Rady (WPZiB) 2022/847 ([2]) dotyczących wspierania działań na rzecz przeciwdziałania nielegalnemu rozprzestrzenianiu BSiL i amunicji oraz nielegalnemu handlowi nimi, a także ich skutkom w Ameryce Łacińskiej i na Karaibach,

PRZYJMUJE NINIEJSZĄ DECYZJĘ:

Artykuł 1

1. W kontekście realizacji strategii UE dotyczącej BSiL celem niniejszej decyzji jest zajęcie się przemocą zbrojną w Amerykach. W tym celu Unia finansuje projekt opisany w załączniku, którego celem jest przeciwdziałanie rozprzestrzenianiu broni palnej i amunicji oraz nielegalnemu handlowi nimi, a także zapobieganie używaniu broni palnej w społecznościach zagrożonych niestabilnością.

2. Celami niniejszej decyzji są:

a) wzmocnienie ram regulacyjnych, aby rozwiązać problem nielegalnego handlu bronią palną w Amerykach;

b) zwiększenie wymiany wiedzy i informacji na temat nielegalnego handlu bronią palną i nielegalnego rozprzestrzeniania BSiL w Amerykach;

([1]) Decyzja Rady (WPZiB) 2018/2010 z dnia 17 grudnia 2018 r. wspierająca przeciwdziałanie nielegalnemu rozprzestrzenianiu broni strzeleckiej i lekkiej (BSiL) i amunicji do tych rodzajów broni oraz nielegalnemu handlowi nimi, a także ich skutkom, w Ameryce Łacińskiej i na Karaibach w ramach strategii UE przeciwko nielegalnej broni palnej, strzeleckiej i lekkiej oraz amunicji do tych rodzajów broni zatytułowanej „Zabezpieczanie broni, ochrona obywateli" (Dz.U. L 322 z 18.12.2018, s. 27, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec/2018/2010/oj).

([2]) Decyzja Rady (WPZiB) 2022/847 z dnia 30 maja 2022 r. dotycząca wspierania wysiłków na rzecz zapobiegania nielegalnemu rozprzestrzenianiu broni strzeleckiej i lekkiej (BSiL) i amunicji oraz nielegalnemu handlowi nimi, a także zwalczania tych zjawisk, oraz ich skutkom w Amerykach (Dz.U. L 148 z 31.5.2022, s. 40, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec/2022/847/oj).

c) poprawa zdolności państwa do zarządzania cyklem życia BSiL i amunicji, by zmniejszyć ryzyko przenikania na nielegalny rynek;

d) wzmocnienie krajowych systemów systematycznego śledzenia nielegalnej BSiL;

e) ograniczenie czynników ryzyka związanych z przemocą zbrojną na szczeblu społeczności; oraz

f) wzmocnienie współpracy subregionalnej poprzez opracowanie i realizację subregionalnego planu działania dotyczącego broni palnej.

3. Szczegółowy opis projektu znajduje się w załączniku do niniejszej decyzji.

Artykuł 2

1. Za wykonanie niniejszej decyzji odpowiada Wysoki Przedstawiciel Unii do Spraw Zagranicznych i Polityki Bezpieczeństwa (zwany dalej „Wysokim Przedstawicielem").

2. Techniczne wykonanie projektu, o którym mowa w art. 1, przeprowadza OPA.

3. OPA wykonuje swoje zadania pod kierownictwem Wysokiego Przedstawiciela. W tym celu Wysoki Przedstawiciel dokonuje niezbędnych ustaleń z OPA.

Artykuł 3

1. Finansowa kwota odniesienia na realizację finansowanego przez Unię projektu wynosi 4 055 956 EUR.

2. Wydatkami pokrywanymi z kwoty odniesienia określonej w ust. 1 zarządza się zgodnie z procedurami i zasadami mającymi zastosowanie do budżetu ogólnego Unii.

3. Komisja nadzoruje właściwe zarządzanie wydatkami, o których mowa w ust. 2. W tym celu Komisja zawiera z OPA niezbędną umowę w sprawie finansowania. Umowa w sprawie finansowania przewiduje, że OPA musi zapewnić, aby wkład Unii był wyeksponowany stosownie do jego wielkości.

4. Komisja dokłada starań, aby umowę w sprawie finansowania, o której mowa w ust. 3, zawarto możliwie szybko po wejściu w życie niniejszej decyzji. Komisja informuje Radę o wszelkich związanych z tym trudnościach oraz o dacie zawarcia umowy w sprawie finansowania.

Artykuł 4

1. Wysoki Przedstawiciel przekazuje Radzie informacje na temat wykonania niniejszej decyzji oparte na regularnych sprawozdaniach przygotowywanych przez OPA. Sprawozdania te stanowią podstawę oceny przeprowadzanej przez Radę.

2. Komisja składa sprawozdania z aspektów finansowych projektu, o którym mowa w art. 1.

Artykuł 5

1. Niniejsza decyzja wchodzi w życie z dniem jej przyjęcia.

2. Niniejsza decyzja wygasa po upływie 36 miesięcy od daty zawarcia umowy w sprawie finansowania, o której mowa w art. 3 ust. 3. Niniejsza decyzja traci jednak moc sześć miesięcy po dacie jej wejścia w życie, jeżeli umowa ta nie zostanie zawarta w tym okresie.

Sporządzono w Brukseli dnia 15 lipca 2025 r.

W imieniu Rady

Przewodnicząca

K. KALLAS

ZAŁĄCZNIK

Projekt wspierający wysiłki na rzecz zapobiegania nielegalnemu rozprzestrzenianiu broni strzeleckiej i lekkiej (BSiL) i amunicji oraz nielegalnemu handlowi nimi, a także zwalczania tych zjawisk, oraz ich skutkom w Amerykach –

Etap III

1. **Kontekst**

Obszar obu Ameryk pozostaje regionem świata o największym nasileniu przemocy, z czym wiążą się wysokie koszty gospodarcze, społeczne i ludzkie, ponoszone zwłaszcza przez najsłabsze grupy społeczne. Według najnowszego wydania globalnego raportu na temat zabójstw, w 2021 r. w regionie tym odnotowano najwyższy regionalny wskaźnik zabójstw, wynoszący 15 zabójstw na 100 tys. mieszkańców, gdy przeciętna światowa to 5,8 zabójstw na 100 tys. mieszkańców ([1]). Mimo postępów w obniżaniu tego wskaźnika – w 2017 r. wynosił on 17,2 na 100 tys. mieszkańców ([2]) – nadal jedna trzecia zabójstw na świecie ma miejsce na obszarze obu Ameryk. Co więcej, blisko 70 % tych zabójstw popełnianych jest z użyciem broni palnej ([3]). Dlatego zasadnicze znaczenie ma wzmocnienie zdolności państw Ameryki Łacińskiej i Karaibów do przeciwdziałania przemocy zbrojnej.

Do przemocy zbrojnej w regionie przyczynia się kilka czynników. Nielegalne rozprzestrzenianie broni i amunicji, zwłaszcza w kontekście dużych nierówności, wykluczenia społecznego oraz braku dostępu do usług publicznych i metod pokojowego rozwiązywania konfliktów, zagraża bezpieczeństwu społeczności. Ponadto stabilności państw Ameryki Łacińskiej i Karaibów zagrażają zorganizowane grupy przestępcze, zasilając rynek nielegalnej broni poprzez nielegalne szlaki wykorzystujące nieszczelne granice i niewystarczający nadzór nad legalnym łańcuchem broni palnej i amunicji. Aby skutecznie przeciwdziałać przemocy zbrojnej w obu Amerykach, potrzebne są kompleksowe strategie polityczne traktujące priorytetowo kontrolę nielegalnego przepływu broni palnej i amunicji oraz przeciwdziałanie czynnikom ryzyka na poziomie społeczności poprzez podejście dwutorowe, ukierunkowane zarówno na podaż nielegalnej broni palnej i amunicji, jak i popyt na nie.

W regionie powstały już ramy służące wzmocnieniu kontroli nad cyklem życia broni palnej i amunicji. Konwencja CIFTA, podpisana w 1997 r. i ratyfikowana przez 31 państw obu Ameryk, pozostaje kluczowym mechanizmem współpracy regionalnej służącym zapobieganiu nielegalnemu wytwarzaniu broni palnej, amunicji i materiałów wybuchowych, nielegalnemu handlowi tymi produktami oraz zwalczaniu i eliminowaniu tych zjawisk. Konwencja CIFTA ustanawia prawnie wiążące zobowiązania związane z zarządzaniem bronią palną i amunicją przez cały cykl ich życia, ograniczające przenikanie broni palnej pochodzącej od legalnych użytkowników oraz przeciwdziałające nielegalnemu handlowi bronią palną. Konieczne jest jednak zintensyfikowanie wysiłków na rzecz wdrożenia postanowień konwencji. Pomimo wysiłków rządów region nadal boryka się z wieloma wyzwaniami związanymi z wdrażaniem tych strategii politycznych, mających sprawić, że dostęp do broni palnej i amunicji będą mieli wyłącznie upoważnieni użytkownicy.

Pierwszą przeszkodą jest brak danych pozwalających zrozumieć niuanse tego zjawiska w poszczególnych krajach i zidentyfikować luki w zdolnościach instytucjonalnych. W poszczególnych krajach brakuje również przepisów, zasobów ludzkich i sprzętu do kontroli legalnego handlu bronią palną i amunicją oraz ich zgodnego z prawem użycia. Chociaż wzrosła ilość broni palnej podlegającej oznakowaniu, zdolność systemów rejestracji jest ograniczona. W większości są to nadal systemy oparte na dokumentacji papierowej lub rozproszone, bez integracji danych. W praktyce, gdy osoba cywilna lub prywatna firma ochroniarska uzyskuje zezwolenie na posiadanie broni palnej, nie ma wyznaczonej jednostki organizacyjnej ani personelu do sprawdzania przestrzegania warunków tego zezwolenia. Nadzór nad arsenałami państwowymi również jest fragmentaryczny. Siły wojskowe i siły bezpieczeństwa nie wdrażają systematycznie protokołów zarządzania zapasami, co zwiększa prawdopodobieństwo przenikania broni palnej i amunicji na nielegalny rynek, a także ryzyko nieplanowanych wybuchów w magazynach.

Stosunkowo łatwo jest również przekierowywać broń palną i amunicję podczas transferów międzynarodowych. Organy wydające zezwolenia, organy celne i agencje graniczne nie mają kanałów umożliwiających łączność w czasie rzeczywistym i śledzenia faktycznego przepływu towarów. Brak sprzętu, w tym urządzeń rentgenowskich, oraz brak wyszkolenia personelu granicznego utrudniają procesy weryfikacji i egzekwowanie zakazu przemieszczania ukrytej broni palnej i amunicji.

([1]) UNODC, Global Study on Homicide [Globalny raport na temat zabójstw]. 2023. https://www.unodc.org/documents/data-and-analysis/gsh/2023/GSH23_ExSum.pdf

([2]) UNODC, Global Study on Homicide [Globalny raport na temat zabójstw]. 2019. https://www.unodc.org/unodc/en/data-and-analysis/global-study-on-homicide.html

([3]) UNODC, Global Study on Homicide [Globalny raport na temat zabójstw]. 2023. https://www.unodc.org/documents/data-and-analysis/gsh/2023/GSH23_ExSum.pdf

Niewystarczająca jest również zdolność reagowania wymiaru sprawiedliwości w sprawach karnych. W niektórych krajach nadal nie ma wyspecjalizowanych jednostek do prowadzenia dochodzeń w sprawie nielegalnego handlu bronią palną i ścigania tego procederu. Brak protokołów i zasobów służących prowadzeniu dochodzeń w sprawie odzyskanej broni palnej hamuje postępowania przygotowawcze, które mogłyby doprowadzić do ustalenia jej pochodzenia, powiązania jej z wieloma konkretnymi przestępstwami oraz ujawnienia sieci nielegalnego handlu.

Niedobór zdolności w poszczególnych krajach dotyczy nie tylko kwestii zarządzania podażą broni palnej i amunicji w sposób zapewniający, że dostęp do nich mają wyłącznie upoważnieni użytkownicy. Ograniczone są również zdolności instytucjonalne służące przeciwdziałaniu popytowi na nielegalną broń palną i amunicję oraz czynnikom ryzyka utrudniającym budowę kultury pokoju na szczeblu społeczności.

Aby sprostać tym wyzwaniom, od 2019 r. dzięki finansowaniu ze środków Unii Europejskiej (decyzja Rady (WPZiB) 2018/2010 i decyzja Rady (WPZiB) 2022/847) Departament Bezpieczeństwa Publicznego Organizacji Państw Amerykańskich (DBP/OPA) w ramach programu pomocy w zakresie kontroli broni i amunicji (PACAM) zapewnia państwom Ameryki Łacińskiej i Karaibów kompleksową pomoc techniczną w celu wzmocnienia ich strategii przeciwdziałania nielegalnemu handlowi bronią palną i amunicją oraz zapobiegania temu zjawisku. Program PACAM jest mechanizmem operacyjnym OPA mającym na celu wspieranie państw członkowskich tej organizacji w walce z przemocą zbrojną poprzez wzmocnienie ich zdolności do przestrzegania i wdrażania postanowień instrumentów międzynarodowych, takich jak Międzyamerykańska konwencja przeciwko nielegalnemu wytwarzaniu broni palnej, amunicji, materiałów wybuchowych i innych powiązanych materiałów oraz nielegalnemu handlowi nimi (CIFTA), program działania ONZ (UN-PoA) i Traktat o handlu bronią (ATT). Program PACAM wspiera państwa członkowskie OPA, na ich wniosek, stosując wielopoziomowe podejście obejmujące:

— wsparcie legislacyjne w celu ulepszania ram normatywnych dotyczących broni palnej;

— zindywidualizowaną, dostosowaną do potrzeb i zrównoważoną pomoc techniczną i budowanie zdolności w różnych aspektach zarządzania cyklem życia broni palnej i amunicji;

— propagowanie inicjatyw zapobiegawczych mających na celu wzmocnienie odporności społeczności na przemoc zbrojną z wykorzystaniem metodyki OASIS i ograniczenie nieuprawnionego dostępu do broni palnej.

Od stycznia 2019 r. do lipca 2024 r. wdrożenie obu decyzji Rady (WPZiB) zaowocowało znaczącymi wynikami w regionie, przynosząc korzyści 28 państwom Ameryki Łacińskiej i Karaibów, do czego przyczynił się szereg elementów:

— opracowanie Planu działania dla Ameryki Środkowej na rzecz zapobiegania nielegalnemu rozprzestrzenianiu broni palnej i amunicji oraz handlowi nimi, przyjętego przez państwa Ameryki Środkowej w lutym 2025 r.;

— pomoc legislacyjna dla siedmiu państw w celu wzmocnienia ich ram normatywnych dotyczących broni palnej;

— przeszkolenie ponad 3 400 pracowników krajowych z 28 krajów w zakresie dobrych praktyk i norm dotyczących bezpieczeństwa fizycznego i zarządzania zapasami, znakowania i rejestrowania broni palnej oraz niszczenia broni palnej i amunicji;

— wsparcie szesnastu państw w znakowaniu broni palnej, w tym poprzez darowizny maszyn do znakowania;

— zniszczenie w sześciu państwach ponad 219 ton amunicji i 85 tys. sztuk skonfiskowanej, przestarzałej lub nadmiarowej BSiL;

— poprawa stanu bezpieczeństwa szesnastu składów broni palnej i amunicji w ośmiu krajach;

— opracowanie oprogramowania do kontroli instytucjonalnych zapasów broni palnej i amunicji, wykorzystywanego przez piętnaście instytucji w dziewięciu krajach;

— opracowanie regionalnego mechanizmu komunikacji w zakresie legalnego transferu broni palnej i amunicji, w tym rozwiązania krajowego dla krajów, które do zarządzania swoimi procesami wydawania zezwoleń nadal stosują systemy oparte na dokumentacji papierowej;

— rozwijanie umiejętności życiowych 2 600 zagrożonych młodych ludzi z Hondurasu i Peru poprzez udział w orkiestrach i chórach w ramach zajęć pozaszkolnych;

— utworzenie w Hondurasie centrum referencyjnego dla ofiar przemocy z użyciem broni palnej, które zapewniło wsparcie psychospołeczne ponad 160 osobom i zorganizowało działania informacyjne w celu podnoszenia świadomości;

— przeszkolenie ponad 300 interesariuszy reprezentujących społeczności z Salwadoru, Hondurasu i Peru w zakresie zapobiegania przemocy i pomocy ofiarom;

— udział ponad 2 800 obywateli Hondurasu i Peru w działaniach informacyjnych i imprezach poświęconych zapobieganiu przemocy, służących propagowaniu kultury pokoju.

Dzięki współpracy z Unią Europejską poczyniono w regionie znaczne postępy w zwalczaniu nielegalnego handlu bronią palną. Niektóre kraje uczestniczyły w organizowanych w ramach projektu działaniach regionalnych, takich jak mechanizmy koordynacji i warsztaty, natomiast podstawowa grupa państw skorzystała z całościowego programu.

Pomimo osiągniętych postępów nadal konieczna jest długofalowa pomoc dla państw w utrzymaniu dobrych praktyk. Doświadczenie DPS/OPA pokazuje, że stałe, dostosowane do warunków i ukierunkowane na potrzeby wsparcie techniczne i operacyjne w perspektywie długoterminowej ma zasadnicze znaczenie dla udanego systematycznego wdrażania złożonych strategii politycznych, takich jak kontrola broni palnej, i rozwijania poczucia odpowiedzialności za te strategie na szczeblu krajowym. Obecny nowy etap będzie uwzględniać znaczenie długoterminowych strategii dla zapewnienia istotnych i trwałych zmian w politykach dotyczących bezpieczeństwa i w stanie bezpieczeństwa.

Etap III obejmie nowe elementy oparte na postępach osiągniętych na etapach I i II, takie jak ukierunkowana pomoc na rzecz poprawy praktyk śledzenia oraz zapobiegania użyciu broni palnej i incydentom w szkołach. W ciągu ostatnich pięciu lat stworzyliśmy warunki do wprowadzenia tych nowych elementów, które wymagają bezpośrednich i bliskich kontaktów z organami rządowymi oraz otwartego dialogu na temat wyzwań i potrzeb, z jakimi mają do czynienia. W związku z tym etap III nie tylko przyczyni się do utrwalenia wyników pomocy udzielonej w ciągu ostatnich pięciu lat, ale będzie również kolejnym krokiem na drodze do rozwiązania problemu przemocy zbrojnej w obu Amerykach.

2. **Podejście techniczne**

Na tym etapie DBP/OPA będzie nadal inwestować w całościowe podejście łączące strategie zapobiegania przemocy zbrojnej i kontroli broni palnej, aby zająć się kwestiami zarówno niedozwolonej podaży broni palnej i amunicji, jak i popytu na te produkty, poprzez pięć celów szczegółowych:

1. **Wzmocnienie ram regulacyjnych, aby rozwiązać problem nielegalnego handlu bronią palną w obu Amerykach**

Jeden z elementów działania koncentruje się na wzmocnieniu krajowych ram prawnych, aby zapewniały wsparcie dla działań operacyjnych w zakresie kontroli broni palnej i uwzględniały wszystkie obowiązkowe postanowienia instrumentów międzynarodowych. Obejmuje to zwiększanie dostępności norm i wytycznych dotyczących kluczowych aspektów zapobiegania przemocy zbrojnej i zarządzania bronią palną i amunicją przez cały cykl ich życia, a także ułatwianie dostępu organom krajowym i personelowi technicznemu.

Na poprzednim etapie DBP/OPA opracował trzy nowe wytyczne (obejmujące: niszczenie BSiL, bezpieczeństwo fizyczne i zarządzanie zapasami BSiL oraz zapobieganie przemocy ze względu na płeć związanej z niewłaściwym wykorzystywaniem broni palnej), które zostały zatwierdzone przez Komitet Konsultacyjny CIFTA i włączone do zbioru dokumentacji uzupełniającej, która zawiera wskazówki dotyczące stosowania konwencji. Na tym etapie DBP/OPA będzie kontynuować te wysiłki, opracowując wytyczne CIFTA dotyczące programów dobrowolnego zdawania broni oraz norm bezpieczeństwa i ochrony dla prywatnych firm ochroniarskich. Są to tematy bardzo istotne dla regionu. Obecność znacznych ilości broni palnej mocno dotyka wiele społeczności, co wymaga podnoszenia świadomości na temat zagrożeń stwarzanych przez tę broń, oraz tworzenia zachęt do jej zdawania, aby propagować kulturę pokoju i pokojowego rozwiązywania konfliktów. Ponadto prywatne firmy ochroniarskie nadal są w ekspansji w Ameryce Łacińskiej i na Karaibach, a miliony uzbrojonych strażników świadczą rozmaite usługi ochroniarskie. Kluczowe znaczenie ma uregulowanie stosowania broni palnej i amunicji przez prywatne firmy ochroniarskie, aby ograniczyć przenikanie i niewłaściwe wykorzystywanie broni palnej będącej w ich posiadaniu.

Ponadto będziemy rozbudowywać platformę wiedzy o broni palnej dla półkuli zachodniej stworzoną podczas etapu II i nadal propagować jej wykorzystanie. Platforma ta jest scentralizowanym repozytorium informacji i danych dotyczących nielegalnego handlu bronią palną w obu Amerykach. Obejmuje ona przestrzeń publiczną z biblioteką powiązanych publikacji i narzędziem wyszukiwania, które umożliwia użytkownikom filtrowanie wyświetlanych norm stosownie do zainteresowań (np. według obszaru zastosowania, poziomu rekomendacji itp.). Zawiera również obszar prywatny dla zarejestrowanych użytkowników z poszczególnych państw, obejmujący forum wymiany informacji, wykaz organów oraz narzędzie do elektronicznego składania co dwa lata sprawozdań z wdrażania CIFTA. Informacje te będą następnie udostępniane w formie interaktywnych interfejsów umożliwiających ocenę zdolności państwa i luk we wdrażaniu konwencji.

2. **Zwiększenie wymiany wiedzy i informacji na temat nielegalnego handlu bronią palną i nielegalnego rozprzestrzeniania BSiL w obu Amerykach**

Uznając potrzebę ciągłego generowania danych, aby lepiej zrozumieć specyfikę nielegalnego handlu bronią palną w regionie oraz zidentyfikować główne luki w zdolnościach instytucjonalnych, DBP/OPA dąży do zwiększenia dostępności narzędzi gromadzenia wiedzy w ramach CIFTA. Będziemy oferować pracownikom krajowym szkolenia dotyczące sposobu gromadzenia i systematyzowania danych na temat nielegalnego handlu bronią palną w ramach trzech seminariów subregionalnych. Zostanie również zapewnione zindywidualizowane wsparcie dla poszczególnych państw, mające pomóc im w wypełnianiu i przedkładaniu kwestionariusza wdrażania CIFTA, który zawiera konkretne zmienne służące do oceny zdolności państw na podstawie dostępnych wartości odniesienia (w tym norm CIFTA, MOSAIC, IATG i innych).

WE współpracy z Instytutem Organizacji Narodów Zjednoczonych ds. Badań nad Rozbrojeniem (UNIDIR) przeprowadzimy dogłębną analizę zdolności państw do zarządzania cyklem życia BSiL i amunicji z wykorzystaniem metodyki UNIDIR. Analiza ta umożliwi państwom wdrożenie ukierunkowanych strategii służących wyeliminowaniu stwierdzonych luk.

3. **Poprawa zdolności państw do zarządzania cyklem życia BSiL i amunicji, by zmniejszyć ryzyko przenikania na nielegalny rynek**

Na poziomie operacyjnym DBP/OPA będzie nadal wzmacniać krajowe zdolności w zakresie zarządzania zapasami instytucjonalnymi i ograniczać ryzyko utraty, kradzieży i przenikania broni i amunicji. Będzie to obejmować szkolenia i ukierunkowane działania pomocowe w zakresie bezpieczeństwa fizycznego i zarządzania zapasami, obejmujące bezpieczeństwo, ochronę, księgowość, przechowywanie, transport broni i amunicji oraz sposoby obchodzenia się z nimi, a także niszczenie skonfiskowanej, nadmiarowej lub przestarzałej broni palnej i amunicji. W odniesieniu do bezpieczeństwa fizycznego i zarządzania zapasami będziemy nadal stosować metodykę wypracowaną na poprzednich etapach w celu szkolenia operatorów krajowych w zakresie oceny warunków w magazynach. Na podstawie oceny potrzeb wprowadzimy drobne usprawnienia w zakresie infrastruktury i bezpieczeństwa tych magazynów. Ponadto będziemy nadal udzielać kompleksowej pomocy w zakresie procesów niszczenia, oferując sprzęt, mentoring i szkolenia oraz certyfikację w celu zapewnienia zgodności z normami międzynarodowymi. Ta pomoc techniczna będzie zintegrowana z działaniami w zakresie budowania zdolności (szkolenia, seminaria, warsztaty) w celu zapewnienia zrównoważonego charakteru zarządzania bronią i amunicją w całym cyklu ich życia.

4. **Wzmocnienie krajowych systemów systematycznego śledzenia nielegalnej BSiL**

Dzięki wsparciu udzielonemu na poprzednich etapach, w szczególności w zakresie znakowania i prowadzenia rejestrów, zidentyfikowano znaczne luki w praktykach systematycznego śledzenia i systemach zarządzania informacjami. Luki te utrudniają funkcjonariuszom organów ścigania wykrywanie schematów nielegalnego handlu, zapobieganie przenikaniu broni i zacieśnianie współpracy między państwami. Aby zająć się tym problemem i wykorzystać kontakty nawiązane ze stosownymi organami, DBP/OPA wprowadza podczas etapu III nowy element mający na celu wzmocnienie krajowych systemów systematycznego śledzenia nielegalnej BSiL. Inicjatywa ta będzie realizowana we współpracy z Interpolem z uwagi na jego rozległe doświadczenie współdziałania w tej dziedzinie z organami ścigania. Element ten obejmuje regionalne seminarium promujące wymianę informacji między krajami Ameryki Łacińskiej i Karaibów na temat systematycznego śledzenia. W ramach inicjatywy pilotażowej zapewnimy również wybranemu krajowi kompleksową pomoc techniczną, w tym opracowanie protokołu odzyskiwania broni palnej, wraz ze standardowymi procedurami operacyjnymi, scenariuszami prac i procesów zapewniającymi, że odzyskana broń palna będzie segregowana (według kryteriów opartych o priorytety w zakresie śledzenia i prowadzenia dochodzeń), poddawana identyfikacji i dochodzeniu; zostanie także powołana grupa zadaniowa wspierająca personel krajowy we wdrażaniu protokołu i śledzeniu broni palnej z wybranej próby. Obejmuje to opracowanie sprawozdań wywiadowczych w celu wsparcia pracy policji.

5. **Ograniczenie czynników ryzyka związanych z przemocą zbrojną na szczeblu społeczności**

DBP/OPA będzie nadal przyjmować całościowe podejście do zapobiegania przemocy z użyciem broni na szczeblu społeczności, oparte na ukierunkowanych strategiach politycznych uznających grupy wysokiego ryzyka jednocześnie za ofiarę i za sprawcę przemocy zbrojnej. Obejmuje to: wdrożenie w jednym kraju stosowanej przez DBP/OPA metodyki OASIS, w której skład wchodzą pozaszkolne zajęcia muzyczne służące rozwijaniu umiejętności życiowych młodzieży zagrożonej ryzykiem; udostępnianie wsparcia psychospołecznego i propagowanie działań uświadamiających na szczeblu społeczności za pośrednictwem centrum referencyjnego dla ofiar przemocy zbrojnej; oraz szkolenie interesariuszy reprezentujących społeczności w zakresie zapobiegania przemocy zbrojnej. Etap III będzie ponadto ukierunkowany na zapobieganie przemocy z użyciem broni palnej w szkołach poprzez zapewnienie szkoleń dla wychowawców i personelu szkolnego w zakresie strategii zapobiegawczych, interwencji i pomocy dla ofiar przemocy z użyciem broni palnej. Uzupełnieniem tych działań będą warsztaty skupiające się na dziennikarzach i influencerach w celu poprawy informowania o przemocy z użyciem broni palnej, co ma na celu zapobieganie dalszemu angażowaniu się w takie zachowania i ich powielaniu. Będziemy również nadal korzystać z postępów osiągniętych podczas etapu II, oferując szkolenia dla instruktorów w zakresie rozpowszechniania wiedzy i dobrych praktyk dotyczących zapobiegania przemocy ze względu na płeć związanej z bronią palną. Ponadto, biorąc pod uwagę wstępne prace podczas etapu II, zaoferujemy pomoc techniczną w kampaniach uświadamiających i programach dobrowolnego zdawania broni w celu ograniczenia nielegalnego obiegu broni palnej w mocno dotkniętych społecznościach.

6. **Wzmocnienie współpracy subregionalnej poprzez opracowanie i realizację subregionalnego planu działania dotyczącego broni palnej**

DBP/OPA, w porozumieniu z Regionalnym Ośrodkiem ONZ na rzecz Pokoju i Rozbrojenia w Ameryce Łacińskiej i na Karaibach (UNLIREC) i Systemem Integracji Środkowoamerykańskiej (SICA), z powodzeniem opracował podczas etapu II współpracy plan działania dla Ameryki Środkowej na rzecz zapobiegania nielegalnemu handlowi bronią palną i amunicją oraz ich rozprzestrzenianiu. Podczas etapu III DBP/OPA ustanowi mechanizm działań następczych w celu wsparcia realizacji planu działania dla Ameryki Środkowej dotyczącego broni palnej, zgodnie z upoważnieniem Zgromadzenia Ogólnego Organizacji Państw Amerykańskich ([4]). Struktura mechanizmu działań następczych zostanie określona wraz z uczestniczącymi państwami w świetle zdobytego doświadczenia i dobrych praktyk dotyczących innych planów działania, i obejmie między innymi:

— stworzenie ram monitorowania i oceny planu działania, w tym wyznaczenie punktów kontaktowych ds. monitorowania i oceny oraz opracowanie internetowej platformy umożliwiającej państwom składanie sprawozdań z postępów realizacji planu działania;

— pomoc dla państw w gromadzeniu ocen sytuacji wyjściowej, w tym wsparcie techniczne na rzecz szkolenia państw w zakresie korzystania z ram monitorowania i oceny oraz wsparcie w gromadzeniu niezbędnych danych;

— organizację corocznych posiedzeń państw po przyjęciu planu działania;

— regularne spotkania partnerów wykonawczych, organów rządowych i darczyńców (oddzielne i wspólne);

— warsztaty krajowe i pomoc techniczną dla państw w celu opracowania krajowych planów działania, z uwzględnieniem ogólnych celów planu działania, w tym szkolenia, szkolenia podnoszące świadomość oraz indywidualny mentoring dla państw.

W ramach etapu III DBP/OPA będzie rozwijać kluczowe elementy mechanizmu działań następczych, takie jak organizacja dorocznego posiedzenia, stworzenie ram monitorowania i oceny oraz wspieranie niektórych państw w przygotowaniu ocen sytuacji wyjściowej i krajowych planów działania. DBP/OPA będzie również dążyć do uzyskania od darczyńców dodatkowych wkładów w celu wzmocnienia ram wdrażania planu działania dla Ameryki Środkowej dotyczącego broni palnej.

Ponadto, biorąc pod uwagę zainteresowanie krajów andyjskich (Boliwia, Ekwador, Kolumbia i Peru) podjęciem kwestii nielegalnego handlu bronią palną w ramach bardziej spójnego i zintegrowanego podejścia, ze względu na szczególne potrzeby tego podregionu (wpływ lokalnej dynamiki gangów, przepływów narkotyków i nielegalnego wydobycia), DBP/OPA zainicjuje podczas etapu III proces opracowywania andyjskiego planu działania dotyczącego broni palnej. W tej początkowej fazie określimy potrzeby i priorytety państw oraz opracujemy projekt planu działania w drodze krajowych i regionalnych warsztatów z udziałem przedstawicieli rządów. Będziemy również dążyć do znalezienia innych źródeł finansowania, aby uzupełnić zasoby Unii Europejskiej i doprowadzić do przyjęcia planu działania w ramach etapu III.

Podsumowanie i podejście do wdrożenia

Uwzględnienie w ramach działania wszystkich tych licznych obszarów ma na celu zaspokojenie potrzeb państw i równocześnie propagowanie długoterminowych i trwałych zmian. Działania mające na celu wzmocnienie kontroli broni palnej i ograniczenie podaży broni palnej zostaną uzupełnione środkami zapobiegawczymi służącymi ograniczaniu popytu w społecznościach mocno dotkniętych przemocą zbrojną.

DBP/OPA, za pośrednictwem programu PACAM, będzie koordynować i wdrażać działanie we współpracy z innymi agencjami i organami krajowymi. Korzystając z forów politycznych i kanałów komunikacji OPA, DBP/OPA zidentyfikuje kraje wymagające wsparcia i będzie z nimi współpracować przy opracowywaniu planów pomocy dostosowanych do konkretnych potrzeb. Projekt zakłada przyjęcie wobec każdego kraju indywidualnego i dostosowanego do potrzeb podejścia, z uwzględnieniem faktu, że potrzeby i luki są różne. Nie wszystkie kraje otrzymają wsparcie w zakresie wszystkich elementów projektu; DBP/OPA będzie raczej nadal stosować sprawdzoną metodykę PACAM: mapowanie potrzeb, angażowanie stosownych organów, tworzenie planów pomocy i rozmieszczanie misji. Aby uniknąć powielania prac, DBP/OPA będzie również uczestniczyć w mechanizmach koordynacji, takich jak dalsze wspieranie państw karaibskich w ramach planu działania dla Karaibów dotyczącego broni palnej.

([4]) „27. Zwrócić się z wnioskiem, aby Sekretariat ds. Wielowymiarowego Bezpieczeństwa (SMS), za pośrednictwem Departamentu Bezpieczeństwa Publicznego i w ramach programu pomocy na rzecz kontroli broni i amunicji (PACAM), który jest programem dobrowolnym: a) wspierał opracowanie i wdrożenie planu działania dla Ameryki Środkowej na rzecz zapobiegania nielegalnemu handlowi bronią palną i amunicją oraz ich rozprzestrzenianiu, w porozumieniu z Systemem Integracji Środkowoamerykańskiej (SICA) i z Regionalnym Ośrodkiem ONZ na rzecz Pokoju i Rozbrojenia w Ameryce Łacińskiej i na Karaibach (UNLIREC), co obejmie stworzenie mechanizmu działań następczych do celów monitorowania postępów i propagowania skutecznej koordynacji między rządami, partnerami wykonawczymi i darczyńcami;" (AG/RES. 3009 – LIII-O/23, dokument przyjęty 23 czerwca 2023 r.).

Perspektywa płci i praw człowieka

Biorąc pod uwagę różnorodne skutki konfliktów zbrojnych dla osób szczególnie narażonych, podczas etapu III zachowana zostanie perspektywa płci i praw człowieka. Obejmuje to włączenie kobiet na wszystkich szczeblach realizacji projektów i zachęcanie kobiet do równego udziału w działaniach projektowych. Działania w zakresie zapobiegania przemocy skupią się na potrzebach kobiet i dziewcząt w zakresie bezpieczeństwa i ochrony w ich społecznościach oraz na ich udziale w znajdowaniu odpowiedzi na te wyzwania. Ponadto pewne elementy będą ukierunkowane wyłącznie na zwalczaniu przemocy ze względu na płeć.

7. **Cel ogólny**

Wzmocnienie zdolności państw Ameryki Łacińskiej i Karaibów do walki z przemocą zbrojną w regionie poprzez kontrolę rozprzestrzeniania broni palnej i amunicji oraz nielegalnego handlu tymi produktami, a także zapobieganie użyciu broni palnej w społecznościach najbardziej dotkniętych.

8. **Opis strategii działania w ramach projektów**

Cel nr 1: Wzmocnienie ram regulacyjnych, aby rozwiązać problem nielegalnego handlu bronią palną w obu Amerykach

Działania

— Pomoc techniczna dla państw w przeglądzie prawodawstwa i ram normatywnych z uwzględnieniem norm międzynarodowych oraz wewnętrzna harmonizacja mandatów, a także uwzględnianie perspektywy płci;

— Opracowanie wytycznych CIFTA w celu przygotowania, zaplanowania, wdrożenia i oceny programów dobrowolnego zdawania broni;

— Opracowanie wytycznych CIFTA zawierających zalecenia dotyczące norm bezpieczeństwa i ochrony, których muszą przestrzegać prywatne firmy ochrony, aby uniknąć przenikania BSiL i amunicji na nielegalny rynek;

— Propagowanie wykorzystania platformy wiedzy dla półkuli zachodniej, w tym zoptymalizowanego narzędzia wyszukiwania ułatwiającego dostęp do norm i wytycznych CIFTA (opracowanych podczas etapu II).

Wyniki

— Pomoc legislacyjna udzielona co najmniej trzem państwom regionu w celu ulepszenia krajowych ram normatywnych dotyczących broni palnej, z uwzględnieniem norm międzynarodowych i perspektywy płci;

— Zwiększona dostępność regionalnych narzędzi wspierania państw we wszystkich aspektach kontroli broni palnej (zarówno na poziomie podaży, jak i popytu) poprzez opracowanie i udostępnienie: (i) wytycznych CIFTA w celu przygotowania, zaplanowania, wdrożenia i oceny programów dobrowolnego zdawania broni; oraz (ii) wytycznych CIFTA dotyczących praktyk w zakresie bezpieczeństwa i ochrony dla prywatnych firm ochroniarskich, które użytkują broń palną;

— Rozbudowa platformy wiedzy o broni palnej dla półkuli zachodniej i jej propagowanie wśród zainteresowanych stron w regionie.

Cel nr 2: Zwiększenie wymiany wiedzy i informacji na temat nielegalnego handlu bronią palną i nielegalnego rozprzestrzeniania BSiL w obu Amerykach

Działania

— Kompleksowa ocena zdolności państw do zarządzania cyklem życia BSiL i amunicji (z zastosowaniem metodyki UNIDIR dotyczącej oceny sytuacji wyjściowej w zakresie zarządzania bronią i amunicją);

— Wdrożenie kwestionariusza CIFTA w celu określenia zdolności państw do zarządzania nielegalnym handlem bronią palną, zapobiegania mu, kontrolowania go i ścigania;

— Szkolenie personelu krajowego w zakresie gromadzenia i systematyzowania danych dotyczących nielegalnego handlu bronią palną i nielegalnego rozprzestrzeniania BSiL, z uwzględnieniem perspektywy płci.

Wyniki

— Ocena sytuacji wyjściowej w zakresie zarządzania bronią i amunicją z zastosowaniem metodyki UNIDIR przeprowadzona w jednym państwie regionu;

— Wdrożenie kwestionariusza CIFTA w regionie i uzyskanie odpowiedzi od co najmniej 60 % państw stron CIFTA;

— Opracowanie, publikacja i rozpowszechnienie sprawozdania zawierającego najważniejsze wyniki wdrożenia kwestionariusza CIFTA;

— Trzy wirtualne seminaria subregionalne (dla Ameryki Środkowej, Ameryki Południowej i Karaibów), z udziałem, w każdym przypadku, co najmniej 20 uczestników, przeprowadzone w celu podniesienia świadomości krajowego personelu wysokiego szczebla na temat narzędzi gromadzenia danych dotyczących nielegalnego handlu bronią palną i nielegalnego rozprzestrzeniania broni palnej, a także technik i strategii usprawniających gromadzenie i systematyzację danych.

Cel nr 3: Poprawa zdolności państw do zarządzania cyklem życia BSiL i amunicji, by zmniejszyć ryzyko przenikania na nielegalny rynek

Działania

— Opracowanie i wdrożenie specjalistycznych szkoleń dla krajowego personelu w zakresie zarządzania bronią i amunicją, w tym w odniesieniu do bezpieczeństwa fizycznego i zarządzania zapasami, znakowania i rejestrowania, kampanii dobrowolnego zdawania broni oraz niszczenia BSiL i amunicji, z uwzględnieniem międzynarodowych norm i dobrych praktyk;

— Wydawanie międzynarodowych świadectw w zakresie zaawansowanych technik niszczenia amunicji wybuchowej (EOD-3) personelowi krajowemu, we współpracy z Ministerstwem Obrony Hiszpanii;

— Pomoc techniczna i materialna oraz certyfikacja krajowych procesów niszczenia skonfiskowanej, przestarzałej lub nadmiarowej BSiL i amunicji;

— Pomoc techniczna i materialna w ocenie i ulepszaniu infrastruktury krajowych magazynów BSiL i amunicji, zgodnie ze standardami CIFTA, MOSAIC i IATG;

— Przeprowadzenie jednego warsztatu dla użytkowników oprogramowania do zarządzania zapasami broni i amunicji (SAM), opracowanego podczas etapu I i rozszerzonego podczas etapu II w celu określenia wyzwań i wymogów dotyczących modernizacji;

— Dostarczanie oprogramowania SAM instytucjom krajowym państw członkowskich OPA, którym jest ono potrzebne, w tym szkolenia i wsparcie dla użytkowników;

— Program pilotażowy dotyczący wstępnej koncepcji rozwiązania elektronicznego na potrzeby regionalnego mechanizmu komunikacji w sprawie legalnych transferów broni palnej i amunicji (MCTA), opracowanego podczas etapu II;

— Opracowanie opcjonalnych modułów regionalnego mechanizmu komunikacji w sprawie legalnych transferów broni palnej i amunicji (MCTA) oraz dodatkowych funkcji, z uwzględnieniem informacji zwrotnych otrzymanych od krajów uczestniczących w programie pilotażowym;

— Wspieranie wdrażania w państwach krajowego systemu licencjonowania w zakresie kontroli wywozu/przywozu, opracowanego podczas etapu II, w tym dostosowanie do krajowych norm i procesów.

Wyniki

— Zniszczenie, w ramach pomocy lub w ramach certyfikacji projektu, co najmniej 50 tys. sztuk BSiL i 100 ton amunicji – nadmiarowej, przestarzałej lub skonfiskowanej;

— Przeszkolenie co najmniej 400 pracowników krajowych z 10 krajów i poszerzenie ich wiedzy na temat stosowania dobrych praktyk w zakresie zarządzania bronią i amunicją;

— Certyfikacja co najmniej 30 pracowników krajowych z 10 państw członkowskich OPA w zakresie EOD-3, we współpracy z Ministerstwem Obrony Hiszpanii;

— Poprawa bezpieczeństwa zapasów instytucjonalnych w co najmniej 5 krajowych składach / magazynach BSiL i amunicji w regionie;

— Zwiększenie zdolności w zakresie inwentaryzacji i rozliczalności BSiL i amunicji w zapasach instytucji krajowych poprzez ulepszanie i rozpowszechnianie oprogramowania SAM;

— Zwiększenie zdolności co najmniej trzech państw członkowskich OPA w zakresie kontrolowania międzynarodowych transferów BSiL i amunicji poprzez wprowadzenie krajowego systemu licencjonowania;

— Opracowanie regionalnego mechanizmu komunikacji w sprawie legalnych transferów broni palnej i amunicji (MCTA) i przetestowanie go przez państwa członkowskie OPA.

Cel nr 4: Wzmocnienie krajowych systemów systematycznego śledzenia nielegalnej BSiL

Działania

— Przeprowadzenie warsztatów subregionalnych w celu wymiany informacji na temat dobrych praktyk w zakresie śledzenia nielegalnej BSiL;

— Opracowanie krajowych protokołów odzyskiwania broni palnej w celu umożliwienia systematycznego śledzenia odzyskiwanej broni palnej i prowadzenia powiązanych dochodzeń, we współpracy z Interpolem;

— Pomoc techniczna dla organów krajowych w identyfikowaniu i śledzeniu odzyskiwanej broni palnej oraz w generowaniu informacji wywiadowczych przekazywanych odpowiednim jednostkom dochodzeniowym;

— Ocena najistotniejszych luk w systemach prowadzenia rejestrów i gromadzenia danych, które utrudniają śledzenie odzyskiwanej broni palnej na szczeblu krajowym i międzynarodowym, oraz zapewnienie pomocy technicznej i zasobów w celu wzmocnienia lub ustanowienia tych krajowych systemów / baz danych, z uwzględnieniem stwierdzonych luk;

— Pomoc techniczna i materialna w zakresie znakowania i prowadzenia rejestrów, w szczególności dla tych państw członkowskich, które korzystały z pomocy na poprzednich etapach współpracy z Unią Europejską.

Wyniki

— Zwiększenie zdolności jednego państwa członkowskiego OPA do śledzenia odzyskiwanej BSiL poprzez opracowanie protokołu odzyskiwania broni palnej, udzielanie pomocy technicznej w zakresie śledzenia broni palnej oraz usprawnienie systemów i sprzętu niezbędnych do śledzenia broni palnej na szczeblu krajowym i międzynarodowym;

— Jedno seminarium regionalne, z udziałem co najmniej 20 uczestników, przeprowadzone w celu rozpowszechniania dobrych praktyk w zakresie śledzenia, ram CIFTA dotyczących śledzenia (w tym wyznaczenia punktów kontaktowych ds. śledzenia) oraz wymiany informacji;

— Pomoc pięciu krajowym instytucjom państw członkowskich OPA w ulepszaniu ich zdolności znakowania i prowadzenia rejestrów.

Cel nr 5: Ograniczenie czynników ryzyka związanych z przemocą zbrojną na szczeblu społeczności

Działania

— Zapewnianie codziennych zajęć pozalekcyjnych w celu wzmocnienia umiejętności życiowych młodzieży zagrożonej, z zastosowaniem metodyki OASIS, w jednym państwie członkowskim OPA;

— Ustanowienie centrum referencyjnego dla wsparcia psychospołecznego ofiar przemocy zbrojnej w co najmniej jednej szczególnie narażonej społeczności w jednym państwie członkowskim OPA;

— Szkolenie decydentów szczebla lokalnego, urzędników rządowych, usługodawców, nauczycieli, rodziców i społeczeństwa obywatelskiego w zakresie zapobiegania przemocy z użyciem broni palnej;

— Opracowanie i zaoferowanie regionalnego programu szkoleniowego (poprzez masowy, otwarty kurs internetowy i szkolenie instruktorów) dla nauczycieli, władz szkolnych i innych organów na temat sposobów przeciwdziałania używaniu broni palnej w szkołach i zapobiegania mu;

— Szkolenie krajowego personelu sektora publicznego (z zastosowaniem podejścia hybrydowego łączącego moduły oparte na kontakcie bezpośrednim z masowym otwartym kursem online) w zakresie zapobiegania przemocy ze względu na płeć z użyciem broni palnej;

— Przeprowadzenie warsztatów z dziennikarzami i influencerami w celu podnoszenia poziomu wiedzy na temat czynników ryzyka związanych z przemocą z użyciem broni palnej oraz wezwanie do podjęcia działań w zakresie przerywania cyklu przemocy i zapobiegania przemocy;

— Pomoc techniczna i materialna dla jednego państwa członkowskiego OPA w opracowaniu i wdrożeniu programów świadomości ryzyka i dobrowolnego zdawania broni w wybranych społecznościach.

Wyniki

— Poprawa umiejętności życiowych co najmniej 300 zagrożonych młodych ludzi (w tym będących w konflikcie z prawem) z objętych pomocą społeczności poprzez szkolenia i codzienne zajęcia pozaszkolne;

— Ustanowienie w jednej społeczności jednego centrum referencyjnego ds. wsparcia psychospołecznego dla ofiar przemocy zbrojnej, zapewniającego: (i) zindywidualizowane wsparcie psychospołeczne dla co najmniej 100 osób, które doświadczyły przemocy lub są narażone na ryzyko, że staną się sprawcami lub ofiarami przemocy zbrojnej; oraz (ii) warsztaty tematyczne na temat zapobiegania przemocy i działania informacyjne w społeczności szkolnej i na lokalnych forach życia społecznego;

— Przeszkolenie co najmniej 200 osób spośród decydentów szczebla lokalnego, urzędników rządowych, usługodawców, nauczycieli, rodziców i przedstawicieli społeczeństwa obywatelskiego w zakresie zapobiegania przemocy zbrojnej;

— Przeszkolenie co najmniej 150 nauczycieli, przedstawicieli władz oświatowych i innych powiązanych organów krajowych w zakresie zapobiegania używaniu broni palnej w szkołach i zaradzania temu zjawisku;

— Przeszkolenie co najmniej 150 urzędników rządowych i przedstawicieli społeczeństwa obywatelskiego w zakresie zapobiegania przemocy ze względu na płeć związanej z wykorzystywaniem broni palnej; z tej grupy piętnaście osób powinno być przeszkolonych jako propagatorzy wiedzy w ramach szkolenia dla instruktorów;

— Udział co najmniej 25 dziennikarzy i influencerów w warsztacie na temat zapobiegania przemocy z użyciem broni palnej, podnoszącym poziom wiedzy na temat czynników ryzyka związanych z przemocą zbrojną;

— Edukacja w zakresie świadomości ryzyka i kampanie dobrowolnego zdawania broni prowadzone na rzecz objętych pomocą społeczności w jednym kraju, przyczyniające się do zmniejszenia popytu na broń palną i jej dostępności.

Cel nr 6: Wzmocnienie współpracy subregionalnej poprzez opracowanie i realizację subregionalnego planu działania dotyczącego broni palnej

Działania

— Ustanowienie ram monitorowania i oceny na potrzeby planu działania dla Ameryki Środkowej dotyczącego broni palnej, w tym opracowanie narzędzi elektronicznych wspierających gromadzenie i analizę danych;

— Pomoc techniczna dla państw Ameryki Środkowej w zakresie monitorowania i oceny planu działania, w tym wsparcie w przeprowadzaniu ocen sytuacji wyjściowej, szkolenie personelu krajowego na temat korzystania z ram monitorowania i oceny oraz stała pomoc w gromadzeniu niezbędnych danych;

— Realizacja jednego dorocznego fizycznego posiedzenia państw, darczyńców i partnerów wykonawczych uczestniczących w planie działania dla Ameryki Środkowej dotyczącym broni palnej;

— Realizacja dwukrotnie w ciągu roku wirtualnych spotkań partnerów wykonawczych, organów rządowych i darczyńców (oddzielne i wspólne);

— Organizacja warsztatów krajowych i pomocy technicznej dla państw Ameryki Środkowej w celu opracowania krajowych planów działania, z uwzględnieniem ogólnych celów planu działania, w tym szkolenia, oraz indywidualny mentoring dla państw.

Wyniki

— Opracowanie i zatwierdzenie przez kraje uczestniczące ram monitorowania i oceny planu działania dla Ameryki Środkowej dotyczącego broni palnej;

— Przeprowadzenie ocen sytuacji wyjściowej w co najmniej 50 % uczestniczących państw Ameryki Środkowej;

— Jedno doroczne fizyczne posiedzenie poświęcone planowi działania dla Ameryki Środkowej dotyczącemu broni palnej;

— Sześć wirtualnych spotkań z partnerami wykonawczymi, organami rządowymi i darczyńcami;

— Opracowanie i zatwierdzenie krajowych planów działania przez co najmniej 40 % państw uczestniczących w planie działania dla Ameryki Środkowej dotyczącym broni palnej;

— Opracowanie i uzgodnienie projektu andyjskiego planu działania dotyczącego broni palnej przez państwa andyjskie.

9. **Czas realizacji**

Całkowity szacowany czas realizacji kompleksowego regionalnego etapu III wyniesie 36 miesięcy.

10. **Wykonawcza jednostka techniczna**

Techniczną realizację tego programu powierzono Departamentowi Bezpieczeństwa Publicznego Sekretariatu Generalnego Organizacji Państw Amerykańskich (DBP/OPA). DBP/OPA ma wyjątkowe możliwości wspierania państw obu Ameryk, ponieważ pełni podwójną rolę jako współsekretariat techniczny CIFTA oraz jako organ techniczny i operacyjny OPA w tej dziedzinie. Pełniąc tę funkcję, DBP/OPA zdobyła doświadczenie we wdrażaniu projektów i programów, które wspomagają państwa członkowskie OPA w wypełnianiu ich obowiązków w zakresie zabezpieczania krajowych zapasów broni palnej, wprowadzania środków ustawodawczych w celu kryminalizacji nielegalnego wytwarzania broni palnej i nielegalnego handlu tą bronią, ustanawiania wymogu znakowania broni palnej oraz dzielenia się z innymi sygnatariuszami CIFTA informacjami dotyczącymi śledzenia i schematów nielegalnego handlu. Żadna inna organizacja regionalna ani subregionalna obejmująca cały obszar obu Ameryk nie ma wystarczających wpływów politycznych, wiedzy technicznej ani zasięgu geograficznego, aby móc udzielać wsparcia i pomocy wszystkim państwom amerykańskim.

Podczas etapu III DBP/OPA będzie nadal koordynować działania i współpracować z innymi instytucjami i organizacjami. Począwszy od etapu I ustanowiono szereg partnerstw strategicznych z podmiotami wspierającymi kraje Ameryki Łacińskiej i Karaibów, aby uniknąć powielania wysiłków i zmaksymalizować skuteczność działania. Do podmiotów partnerskich należą: Regionalny Ośrodek ONZ na rzecz Pokoju i Rozbrojenia w Ameryce Łacińskiej i na Karaibach (UNLIREC), Biuro Narodów Zjednoczonych ds. Narkotyków i Przestępczości (UNODC), Instytut Narodów Zjednoczonych ds. Badań nad Rozbrojeniem (UNIDIR), Karaibska Agencja Wykonawcza ds. Przestępczości i Bezpieczeństwa (CARICOM IMPACS), Międzyamerykańska Rada Obrony, Zespół Doradczy ds. Zarządzania Amunicją Genewskiego Międzynarodowego Centrum Humanitarnego Rozminowywania (AMAT-GICHD) oraz INTERPOL.

11. **Znaczenie**

— **Znaczenie regionalne**

Pomimo znacznych postępów w umacnianiu demokracji i zapewnianiu rozwoju społeczno-gospodarczego kraje Ameryki Łacińskiej i Karaibów nadal borykają się z ogromnymi wyzwaniami w zakresie propagowania bezpieczeństwa swoich obywateli i społeczności. Bezpieczeństwo publiczne – lub jego brak – jest kwestią priorytetową zarówno dla obywateli, jak i dla organów rządowych w regionie. Obszar obu Ameryk pozostaje jednym z regionów świata o największym nasileniu przemocy, a eksperci wskazują na dostępność broni palnej i nieograniczony dostęp do niej jako kluczowe czynniki ryzyka przyczyniające się do wysokiego wskaźnika śmiercionośnej przemocy. Problem ten potęguje coraz większe wyrafinowanie i złożoność zorganizowanych grup przestępczych, które rozszerzyły swoją działalność i obecnie zdominowały rynek nielegalnego handlu bronią. Grupy te przeobraziły się ze struktur wertykalnych w organizacje sieciowe, co zwiększyło skuteczność i rentowność ich nielegalnej działalności oraz spotęgowało wyzwania związane z wykrywaniem sprawców i prowadzeniem dochodzeń w ich sprawie.

Oczywiste jest, że nielegalny handel bronią palną i jej dostępność mają znaczący wpływ na region, stanowiąc jedno z głównych wyzwań dla bezpieczeństwa regionalnego i światowego. Znajduje to odzwierciedlenie w szeregu zobowiązań politycznych i prawnych podjętych przez kraje regionu, takich jak:

— ratyfikacja konwencji CIFTA i innych instrumentów międzynarodowych, w tym Traktatu o handlu bronią i protokołu w sprawie broni palnej;

— aktywny udział w dobrowolnych inicjatywach, takich jak program działania ONZ i globalne ramy zarządzania amunicją konwencjonalną w całym cyklu życia;

— przyjęcie planu działania dla Karaibów i Ameryki Środkowej dotyczącego broni palnej.

CIFTA nakłada na państwa strony pewne zobowiązania, w tym do ustanowienia jurysdykcji w sprawach karnych, obowiązkowego znakowania broni palnej, prowadzenia rejestrów do celów śledzenia, poprawy kontroli transferów, stosowania środków zapobiegających przenikaniu oraz prowadzenia współpracy międzynarodowej. Drugi cykl działań CIFTA umacnia cele państw stron CIFTA w tych obszarach, zgodnie z programem działania ONZ i protokołem w sprawie broni palnej. Niniejszy projekt wykorzystuje te ramy prawne, aby zapewnić państwom pomoc techniczną w realizacji zobowiązań i postanowień zawartych w wymienionych traktatach, w szczególności w konwencji CIFTA.

— **Dostosowanie do priorytetów Unii Europejskiej**

Cele, działania i oczekiwane wyniki projektu są zgodne z podejściem i celami przyjętymi w strategii UE „Zabezpieczenie broni, ochrona obywateli” ([5]), z uwzględnieniem wielostronnej perspektywy i z myślą o wspieraniu zaangażowania w różnych regionach świata. Dzięki partnerstwu z OPA działanie to będzie nadal pobudzać synergie między UE a OPA, a tym samym między Europą a obiema Amerykami, aby ograniczać przemoc zbrojną i działalność przestępczą. Będzie ono w szczególności propagować aktywność Unii Europejskiej w regionie poprzez ukierunkowane wsparcie dla krajów poważnie dotkniętych rozprzestrzenianiem, nadmiernym gromadzeniem i nielegalnym handlem BSiL.

Etap III odzwierciedla następujące konkretne priorytety tej strategii:

2.1. Wzmocnienie ram normatywnych: Działania w ramach celu nr 1 służą zapewnieniu, aby państwa dostosowały swoje ustawodawstwo do norm międzynarodowych oraz dysponowały narzędziami umożliwiającymi propagowanie wykonania międzynarodowych traktatów i konwencji;

2.2.2 Kontrola wywozu broni palnej i amunicji do niej: Propagowanie krajowego systemu udzielania zezwoleń i regionalnego mechanizmu komunikacji w zakresie legalnego transferu broni palnej i amunicji, w ramach celu nr 3, podkreśla znaczenie kontroli legalnego handlu dla zapobiegania przenikaniu tych produktów na nielegalny rynek;

2.2.3 Bezpieczne zarządzanie zapasami BSiL i amunicji: Cel nr 3 obejmuje szereg działań skupiających się na bezpieczeństwie fizycznym i zarządzaniu zapasami, w tym szkolenia urzędników oraz pomoc techniczną i materialną na rzecz poprawy praktyk i infrastruktury, zgodnie z międzynarodowymi standardami MOSAICS i IATG;

2.2.4 Odpowiedzialne unieszkodliwianie BSiL i amunicji do tych rodzajów broni: Cel nr 3 obejmuje szkolenia, pomoc materialną, nadzór oraz certyfikację procesów niszczenia broni palnej i amunicji w państwach, w których jest to potrzebne;

2.2.5 Zagadnienia przekrojowe: W ramach wszystkich celów działania będziemy propagować rozwiązania i strategie mające na celu zmierzenie się z problemem nielegalnego handlu bronią palną poprzez kompleksowe podejście obejmujące kwestie przekrojowe, takie jak uwzględnianie aspektu płci i wykorzystanie technologii informacyjnych.

Działanie to jest również zgodne z planem działania UE w sprawie nielegalnego handlu bronią palną na lata 2020–2025, uwzględniającym jego cztery ustalone priorytety:

— Priorytet 1: Zabezpieczenie legalnego rynku i ograniczenie przenikania broni

— Priorytet 2: Lepszy obraz sytuacji na podstawie danych wywiadowczych

— Priorytet 3: Zwiększenie presji na rynki przestępcze

— Priorytet 4: Zacieśnienie współpracy międzynarodowej

Wiele czynności i oczekiwanych rezultatów tego działania (takich jak oferta pomocy technicznej w zakresie bezpieczeństwa fizycznego i zarządzania zapasami, znakowania i niszczenia) przyczyni się do ograniczenia przenikania broni palnej pochodzącej od upoważnionych użytkowników państwowych i niepaństwowych, a także do zwiększenia skuteczności działań przeciwko nielegalnemu handlowi bronią palną poprzez propagowanie kompleksowej strategii dla organów ścigania w zakresie śledzenia. Ponadto omawiane działanie jest dla Unii Europejskiej sposobem na zwiększenie wsparcia dla obu Ameryk oraz poszerzenie zakresu jej programu współpracy międzynarodowej. Jak wspomniano, obszar obu Ameryk jest regionem najbardziej dotkniętym przez przemoc z użyciem broni palnej, która nie tylko zagraża bezpieczeństwu w regionie, ale także wywiera szkodliwe skutki w innych częściach świata, w tym w Europie, np. związane z międzyregionalnymi szlakami nielegalnego handlu bronią palną lub nieuregulowaną migracją wynikającą z braku stabilności w regionie obu Ameryk.

Cele, działania i oczekiwane wyniki projektu są ściśle dostosowane do celów i podejścia przyjętych w strategii UE „Zabezpieczanie broni, ochrona obywateli” ([6]), z naciskiem na wielostronną perspektywę sprzyjającą zaangażowaniu w różnych regionach świata. Dzięki partnerstwu z OPA inicjatywa ta będzie nadal tworzyć synergię między UE a OPA, a tym samym między Europą a obiema Amerykami, aby ograniczać przemoc zbrojną i działalność przestępczą. Działanie to będzie w szczególności uwypuklać aktywność Unii Europejskiej w regionie poprzez ukierunkowane wsparcie dla krajów poważnie dotkniętych rozprzestrzenianiem, nadmiernym gromadzeniem i nielegalnym handlem bronią strzelecką i lekką (BSiL).

([5]) „Zabezpieczanie broni, ochrona obywateli”: Strategia UE przeciwko nielegalnej broni palnej, strzeleckiej i lekkiej oraz amunicji do tych rodzajów broni, przyjęta przez Radę 19 listopada 2018 r.

([6]) „Zabezpieczanie broni, ochrona obywateli”: Strategia UE przeciwko nielegalnej broni palnej, strzeleckiej i lekkiej oraz amunicji do tych rodzajów broni, przyjęta przez Radę 19 listopada 2018 r.

Etap III odzwierciedla w szczególności następujące priorytety tej strategii:

Wzmocnienie ram normatywnych: Działania w ramach celu nr 1 służą zapewnieniu, aby państwa dostosowały swoje ustawodawstwo do norm międzynarodowych oraz dysponowały niezbędnymi narzędziami do wykonania międzynarodowych traktatów i konwencji.

Kontrola wywozu broni palnej i amunicji do niej: Cel nr 3 propaguje krajowy system udzielania zezwoleń i regionalny mechanizm komunikacji w zakresie legalnego transferu broni palnej i amunicji, podkreślając znaczenie kontroli legalnego handlu dla zapobiegania przenikaniu tych produktów na nielegalny rynek.

Bezpieczne zarządzanie zapasami BSiL i amunicji: Cel nr 3 obejmuje działania dotyczące bezpieczeństwa fizycznego i zarządzania zapasami, w tym szkolenia urzędników oraz pomoc techniczną i materialną na rzecz poprawy praktyk i infrastruktury, zgodnie z międzynarodowymi standardami MOSAICS i IATG.

Odpowiedzialne unieszkodliwianie BSiL i amunicji: Cel nr 3 obejmuje również szkolenia, pomoc materialną, nadzór oraz certyfikację procesów niszczenia broni palnej i amunicji w przypadku państw, którym takie wsparcie jest potrzebne;

Zagadnienia przekrojowe: W ramach wszystkich celów działanie propaguje rozwiązania mające na celu zmierzenie się z problemem nielegalnego handlu bronią palną, obejmujące kwestie przekrojowe, takie jak uwzględnianie aspektu płci i wykorzystanie technologii informacyjnych.

Działanie to jest również zgodne z planem działania UE w sprawie nielegalnego handlu bronią palną na lata 2020–2025, ustanawiającym jego cztery priorytety:

Zabezpieczenie legalnego rynku i ograniczenie przenikania broni: Działania i oczekiwane rezultaty mają na celu ograniczenie przenikania broni palnej pochodzącej od upoważnionych użytkowników państwowych i niepaństwowych poprzez pomoc techniczną w zakresie bezpieczeństwa fizycznego i zarządzania zapasami, znakowania i niszczenia.

Lepszy obraz sytuacji na podstawie danych wywiadowczych: Kompleksowa strategia śledzenia broni, propagowana w ramach niniejszego działania, pozwoli organom ścigania skuteczniej zwalczać nielegalny handel bronią palną.

Zwiększenie presji na rynki przestępcze: Dzięki zajęciu się problemem nielegalnego handlu BSiL i zacieśnieniu współpracy z organami ścigania działanie przyczynia się do zwiększenia presji na rynki przestępcze.

Zacieśnienie współpracy międzynarodowej Omawiane działanie zwiększa wsparcie oferowane regionowi obu Ameryk i rozszerza program współpracy międzynarodowej UE. Region obu Ameryk jest w znacznym stopniu dotknięty przemocą z użyciem broni palnej, co zagraża bezpieczeństwu i wywiera szkodliwe skutki na całym świecie, np. związane z międzyregionalnymi szlakami nielegalnego handlu bronią palną lub nieuregulowaną migracja wynikającą z braku stabilności w regionie.

Realizując te priorytety, projekt przyczynia się do ograniczenia przemocy związanej z bronią palną w obu Amerykach oraz zwiększa bezpieczeństwo regionalne i międzynarodowe, dając świadectwo zaangażowaniu UE we wspieranie stabilności i bezpieczeństwa we wszystkich regionach.

12. **Sprawozdawczość**

Departament Bezpieczeństwa Publicznego OPA będzie przygotowywać regularne sprawozdania zgodnie z wynegocjowaną umową o delegowaniu zadań.